

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

PŘÍPRAVA NA KRIZOVÉ SITUACE A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu číslo: 2016-1-TR-KA204-034345 „Společně s hendikepovanými proti mimořádným událostem“ financovaného Evropskou unií z programu Erasmus+.

Tento materiál nemůže být kopírována bez uvedení zdrojové informace. Pokud bude materiál dále využit, musí být uveden výše zmíněný název projektu a název tohoto materiálu.

Říjen, 2017

„Podpořeno programem evropské unie Erasmus+. Evropská komise a turecká národní agentura nepřebírá odpovědnost za jakékoliv využití informací, které jsou v této metodice uvedeny.“

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

ÚVOD

Za dobu své existence, bylo lidstvo vystaveno různým druhům katastrof, které svou intenzitou přesahovaly možnosti kontroly, nebo krizovým situacím/mimořádným událostem, které si lidé způsobili sami. Krizové situace/mimořádné události jsou souhrou neobvyklých okolností, které ovlivňují přírodu, techniku, životy lidí i sociální a ekonomické aktivity. Působí ztráty životů, úrazy a další fyzické i psychické újmy.

Zemětřesení, povodně a požáry jsou ve světovém měřítku nejčastějšími krizovými situacemi/mimořádnými událostmi. V těsném závěsu se vyskytují sesuvy půdy, eroze, skalní sesuvy, laviny a sucha. V dnešní době se vyskytují nejen přírodní katastrofy, ale je nutno brát v úvahu také technologické kolapsy či krizové situace/mimořádné události způsobené člověkem. Tyto situace také mohou způsobit rozsáhlé socio-ekonomické a majetkové škody i ztráty životů. Abychom se vyhnuli ztrátám a škodám způsobených krizovými situacemi/mimořádnými událostmi, měli bychom co nejdříve uplatnit opatření potřebná pro rozpoznání krizové situace/mimořádné události a opatření umožňující vyhnout se potenciální krizové situaci/mimořádné události, minimalizovat tak jejich dopad a způsobené škody.

Pojmy, které se nejčastěji vyskytující v oblasti krizové připravenosti jsou nebezpečí a riziko. Nebezpečí je stav, u kterého hrozí ztráty na životech a majetku. Jedná se o stav, který může nastat kdykoliv a kdekoliv a způsobuje negativní dopad na lidi, prostředí a společnost. Riziko určuje míru ohrožení, když dorazí nebezpečná událost. Jinak řečeno, riziko je míra pravděpodobnosti toho, že se ohrožení stane reálným rizikem se všemi negativními souvislostmi, jako jsou ztráty v oblasti zdraví, ztráty ekonomické, ovlivnění kulturní a politické úrovně. Aby nebezpečí mohlo být považováno za krizovou situaci/mimořádnou událost musí způsobit viditelné dopady, ztráty na životech, poškození životního prostředí, škody na majetku a v obchodním sektoru. Definic Spojených národů říká, že krizová situace/mimořádná událost je situace, kdy místní zdroje nezvládají zastavit negativní dopady jakéhokoliv ohrožení na životech, prostředí, ekonomickém a kulturní majetku.

„Záchrana života je snaha o vyhnutí se škodám způsobeným jakýmikoliv druhy ohrožení“

Být připraven na rizika znamená vyhnout se škodám způsobeným nebezpečnými událostmi. Je známo, že téměř 15 procent světové populace má alespoň jeden druh zdravotního postižení. Podle údajů posledního statistického měření Českého statistického úřadu žije v České republice 1 077 673 osob se zdravotním postižením. V procentuálním vyjádření žije v České republice zhruba 10 procent obyvatel se zdravotním postižením. Pokud bereme v úvahu i jejich rodiny, celkový počet lidí, kteří jsou nějak ovlivněni zdravotním postižením, stoupne na 3 771 855 osob. Z toho důvodu by lidé se zdravotním postižením, jejich rodiny, přátelé a lidé, kteří se o zdravotně postižené osoby starají, měli mít povědomí o krizové připravenosti a žít tak, aby byli na krizovou situaci/mimořádnou událost připraveni. Pro bezpečný život je naprosto zásadní, aby lidé měli povědomí o krizové připravenosti a byli připraveni před tím, než dorazí krizová situace/mimořádná událost.

Možná nebude možné předejít vzniku nebezpečné události a ta může způsobit ztráty na životech a majetku. Nicméně škody a ztráty způsobené nebezpečnými událostmi mohou být pomocí následujících metod sníženy:

- Znalost nebezpečí a ohrožujících faktorů,
- Znalost, jak se připravit na krizovou situaci/mimořádnou událost
- Využití přípravy v případě nouze

Každý z nás je většinou v prvních minutách nebezpečné události sám a jedině příprava a znalost může v tuto chvíli pomoci a ochránit nás. Není reálné, aby se k nám složky záchranného systému (hasiči, zdravotníci, policie) dostaly okamžitě. Je nezbytně nutné, aby byl každý v prvních 72 hodinách po nebezpečné události připraven se o sebe postarat. Těchto 72 hodin se nazývá „zlaté hodiny“.

Přestože nejsme schopni nebezpečným událostem předcházet, musíme se naučit s nimi žít a najít způsoby, jak minimalizovat jejich škody. Lidé mohou ochránit sebe, své přátelé a známé před škodami způsobenými nebezpečnými událostmi díky opatřeními, která zrealizují před jejich příchodem. Chceme-li žít bezpečný život, je potřeba zařadit povědomí o krizové připravenosti a přípravu na možný příchod nebezpečné události do svého životního stylu. Z toho důvodu souhlasí celý svět, že krizová připravenost je záležitost celé společnosti a začíná u jednotlivců a domácností.

ZÁKLADNÍ INFORMACE A POJMY

Nebezpečí

Vlastnost nebezpečné látky nebo fyzická či fyzikální situace vyvolávající možnost vzniku závažné havárie. Nebezpečí je vlastnost látky nebo jevu/děje/faktoru způsobit neočekávaný negativní jev - latentní vlastnost objektu. Jako objekty je třeba zahrnovat veškeré technické zařízení, látky a materiály, organizaci práce a jiné činnosti, které mohou ohrozit zdraví a životy lidí, způsobit materiální škody anebo poškodit životní prostředí. Je to vlastnost „vrozená“ (daný subjekt jí nelze zbavit), projeví se však pouze tehdy, je-li člověk jejímu vlivu vystaven (je exponován). Synonymem je pojem zdroj rizika.

Riziko

Pravděpodobnost vzniku nežádoucího specifického účinku, ke kterému dojde během určité doby nebo za určitých okolností. Riziko je definováno jako kombinace pravděpodobnosti vzniku negativního jevu a jeho následku. V komplexním pojetí je riziko chápáno jako relace mezi očekávanou ztrátou (poškození zdraví, ztrátou života, ztrátou majetku atd.) a neurčitostí uvažované ztráty (zpravidla vyjádřenou pravděpodobností nebo frekvencí výskytu).

Mimořádná událost

Je událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nálezami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů. Pod tímto pojmem je v současných právních předpisech ČR uváděna řada pojmů jako jsou např. mimořádná situace, nouzová situace, pohroma, katastrofa, havárie.

Mimořádná situace

Je situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení mimořádné události, která je řešena obvyklým způsobem složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů. V současnosti je tento pojem používán jen omezeně.

Krizová situace

Je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.

Krizový stav

Je stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hl. m. Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.

Stav nebezpečí

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí může být vyhlášen hejtmanem kraje, v Praze primátorem hl. m. Prahy. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

Nouzový stav

Je stav vyhlášený vládou ČR, popř. předsedou vlády ČR v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

Stav ohrožení státu

Může na návrh vlády vyhlásit Parlament, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

Válečný stav

Je stav vzniklý mezi zneprátenými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to zda byla vypovězena válka. Ústava ČR jej definuje jako situaci, kdy je ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Válečný stav vyhláší Parlament České republiky.

Jaké jsou dopady mimořádných událostí?

Mimořádné události ovlivňují a budou stále více ovlivňovat naše životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Klimatické změny, průmyslová revoluce, havárie v dopravě, požáry i sociálně patologické jevy lidské společnosti, kriminalita, terorismus a další jevy, ovlivňují rozsah a množství mimořádných událostí a jejich negativních dopadů na lidskou společnost a tím i na budoucnost našich dětí. Nejčastější dopady mimořádných událostí jsou na zdraví a bezpečnost obyvatelstva, jeho psychické strádání, na ekonomiku a na životní prostředí jako takové. Odvracení se od přírody přináší svou daň, a rostoucí závislost na technice a jejích vymoženostech nás činí čím dál zranitelnějšími.

Příklady mimořádných událostí a jejich dopadů

Mimořádná událost	Možné dopady
Letecká havárie	Oběti na životech, zranění Požár Výbuch Škody na majetku (budovy) Mezinárodní dopady Poškození nákladu Přerušování dopravy Škody na veřejných službách

Silniční nehoda	Oběti na životech, zranění Požár a výbuch Přerušování dopravy Únik nebezpečných látek a kontaminace půdy, vody a vzduchu
Železniční nehoda	Oběti na životech, zranění Požár a výbuch Přerušování dopravy Přerušování komunikace na železnici Únik nebezpečných látek a kontaminace půdy, vody a vzduchu
Zřícení stavby	Oběti na životech, zranění Zasypané osoby Požár a výbuch Přerušování dopravy Přerušování veřejných služeb
Nebezpečný plyn	Oběti na životech, zranění Požár a výbuch Evakuace Přerušování podnikových činností
Povodeň	Oběti na životech Kontaminace pitné vody Ohrožení zdraví obyvatel Škody na majetku Přerušování fungování komunity Škody místní ekonomiky

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

Vichřice	Oběti na životech Škody na majetku Přerušení dopravy a komunikace Přerušení veřejných služeb
Lesní požár	Oběti na životech Škody na majetku Přerušení dopravy a komunikace Přerušení veřejných služeb Škody místní ekonomiky
Výbuch	Oběti na životech, zranění Požár Únik toxických látek Panika Přerušení dopravy Přerušení veřejných služeb

CO JE ZEMĚTŘESENÍ?

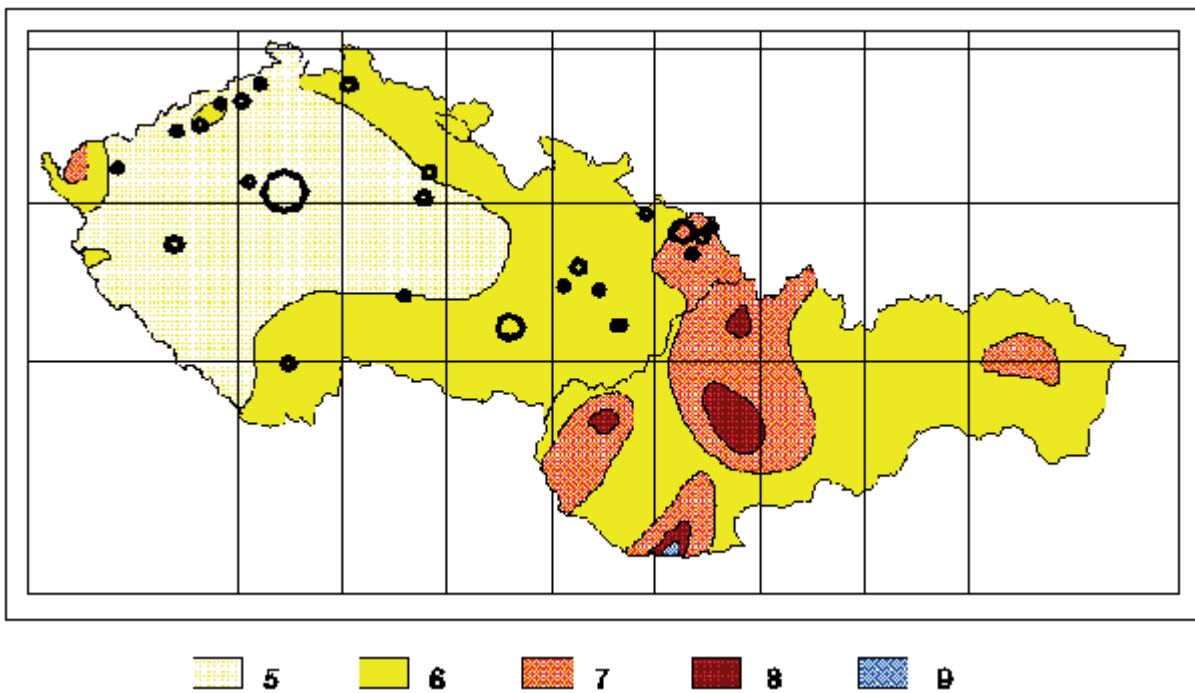
Zemětřesení je asi největším přírodním hazardem. To platí nejen pro počty obětí a míru škod, ale i pro velikost zasaženého území. K tomu dále přispívá také psychologický faktor. Otřesy většinou přichází náhle, často bez jediného varování, a za několik desítek sekund za sebou zanechávají obrovské neštěstí. I v současné době, přes pokroky ve výzkumu seismiky a dynamiky zemského tělesa, je předpověď zemětřesení a ochrana před touto katastrofou stále velmi obtížná.

Otřesy vznikají, pokud dojde k *náhlému uvolnění energie* v zemském tělese. Ta se pod povrchem hromadí v důsledku silových pochodů, které v horninách zemské kůry a pláště neustále vytvářejí napěťové stavy. Mezi tyto procesy patří konvekční proudění, izostáze, gravitační působení apod. Jestliže dojde

k náhlému uvolnění této nashromážděné energie, vzniká zemětřesení, které můžeme definovat jako „soubor krátkodobých pohybů reprezentující proces při změně napěťového stavu hornin“ (cit. BRÁZDIL, R., et al, 1988, 137).

Česká republika díky své geotektonické struktuře, kterou tvoří převážně blok Českého masivu, vykazuje malou seismickou aktivitu. Ta je omezena pouze na hraniční oblasti, kde působí tlaky Alpínské soustavy na tento stabilizovaný blok. Nejaktivnější oblastí ČR je Kraslicko v západních Čechách. Typickým úkazem jsou zde zemětřesné roje, které někdy trvají i několik dnů (např. v letech 1985 - 86). Nejsilnější zemětřesení nepřesáhlo magnitudo $M = 4,6$. Dalšími aktivními oblastmi jsou mariánskolázeňský, podkrušnohorský a hronovsko-poříčský zlom a oblast Slezska. Převážná část České republiky je charakterizována makroseismickými stupni V a VI.

Obr. 1: Mapa očekávané intenzity zemětřesení na území ČR a SR. Izoseisty jsou vyznačeny na základě dosavadních pozorování makroseismické aktivity (zdroj: www.ig.cas.cz)

Richterova stupnice (nebo také **místní magnitudo zemětřesení**, škála = měřítko, stupnice) představuje jediné číslo, kterým se popisuje velikost (síla) zemětřesení. Je to logaritmická stupnice o základu 10 počítaná z vodorovné amplitudy největšího posunu od nuly na seismografu. Rozdíl amplitud způsobený vzdáleností epicentra zemětřesení od seismometru je opravený odečtením logaritmu předpokládané amplitudy zemětřesení o místním magnitudu 0 v té vzdálenosti. Tato oprava umožňuje používat toto číslo jako absolutní měřítko pro velikost zemětřesení.

Stupeň zemětřesení	Popisek	Richterovo magnitudo	Účinky zemětřesení	Četnost výskytu
1.	Mikro	méně než 2,0	Mikrozemětřesení, nepocítitelné.	okolo 8000 denně
2.	Velmi malé	2,0 až 2,9	Většinou nepocítitelné, ale zaznamenatelné.	okolo 1000 denně
3.	Malé	3,0 až 3,9	Často pocítitelné, nezpůsobující škody.	okolo 49000 ročně (odhad)
4.	Slabé	4,0 až 4,9	Citelné třesení věcí uvnitř domů, drnčivé zvuky. Významné škody nepravděpodobné.	okolo 6200 ročně (odhad)
5.	Střední	5,0 až 5,9	Může způsobit velké škody špatně postaveným budovám v malé oblasti. Pouze drobné poničení dobře postaveným budovám.	okolo 800 ročně
6.	Silné	6,0 až 6,9	Může ničit až do vzdálenosti 100 km.	okolo 120 ročně
7.	Velké	7,0 až 7,9	Může způsobit vážné škody na velkých oblastech.	okolo 18 ročně
8.	Velmi velké	8,0 až 8,9	Může způsobit vážné škody i ve vzdálenosti stovek kilometrů.	1 zhruba za rok
9.	Velmi velké	9,0 až 9,9	Může způsobit ještě vážnější škody a působí na tisíce kilometrů.	1 zhruba za 20 let
10.	Masivní(Super)zemětřesení	10,0+	Nikdy nebylo zaznamenáno, možnost planetárních škod.	Četnost neznámá (nezaznamenáno); není jisté, zda je vůbec možné. K podobnému jevu snad mohlo dojít po dopadu obřího asteroidu v geologické minulosti planety. ^{[1][2]}

Tabulka 1: Richterova stupnice

Při zemětřesení často dochází k **sesuvům půdy** a **sněhovým lavinám**, zvláště v členitých hornatých oblastech.

CO JE SESUV?

Sesuv je pohyb hornin z vyšších poloh svahu do nižších. K sesuvu dojde, když se poruší stabilita svahu, a to v důsledku přírodních procesů nebo v důsledku lidské činnosti. K nestabilitě svahů přispívá i zvýšení obsahu vody v půdě, suti nebo horninách. Voda vyplňuje spáry a mění pevnou vazbu mezi zrny, z nichž se skládá zemina i skalní masiv. Voda na plochách tvořících rozhraní vrstev může působit jako mazadlo a usnadňovat klouzání. Soudržnost hornin je porušována zmrznutím a zvětráváním. Nestabilitu svahu mohou způsobit i

změny porostu nebo odstranění vegetace. Sesuv může být:

- relativně rychlý, krátkodobý klouzavý pohyb horninových hmot na svahu podél jedné nebo více průběžných smykových ploch
- terénní tvar vzniklý relativně rychlým přemísťováním horninových hmot po svahu. Charakteristické je, že část hmot se nasune na původní terén v předpolí. Aby mohlo k sesuvnému pohybu dojít, musí být splněny morfologické, geologické, hydrogeologické a klimatické předpoklady. K sesuvu dochází, když se poruší stabilita svahu, a to v důsledku přírodních procesů nebo v důsledku lidské činnosti. Sklon svahu náchylného k sesuvu půdy bývá zpravidla větší než 22 stupňů.

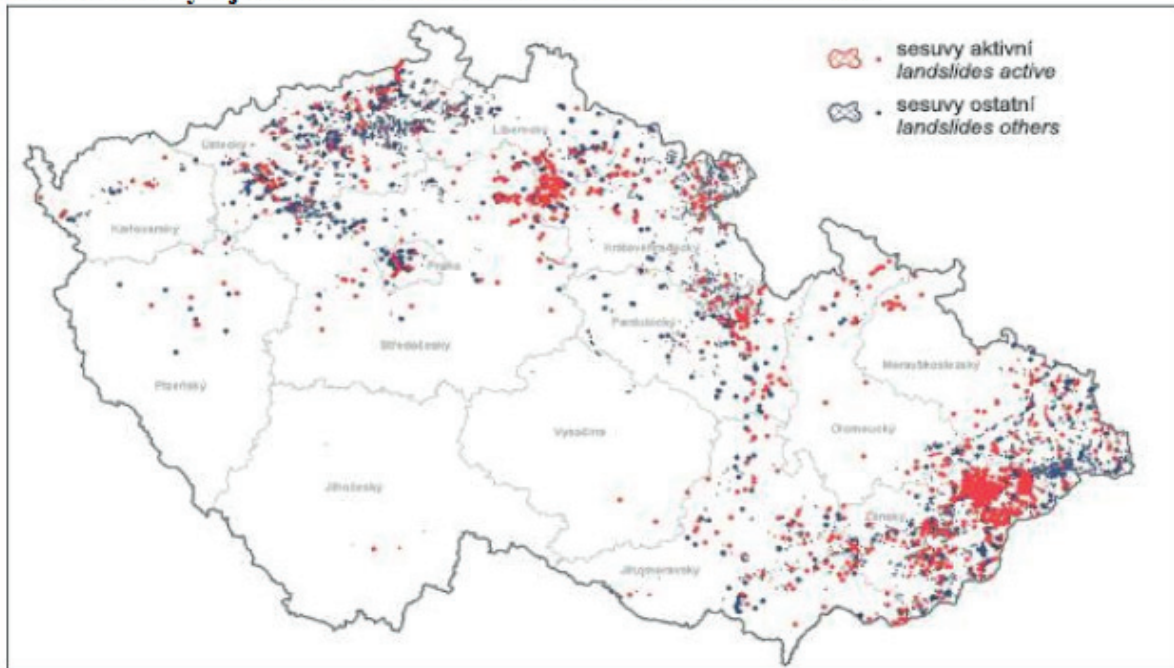
Co v případě sesuvu dělat?

Nejúčinnější ochranou před sesuvy je prevence (zachycení a odvedení povrchové vody, vyčerpání vody ze studní na ohroženém území, umělá úprava terénu, tj. kotvení svahů, stavba pilotů, opěrných stěn, výsadba vhodné zeleně). Základním podkladem pro jakékoliv rozhodování či projektovou činnost v oblasti postižené sesuvy jsou inženýrskogeologický, hydrogeologický a geotechnický průzkum. Rozsah průzkumu závisí na rozsahu ohrožené nebo předpokládané investice či sesuvem ohrožené nemovitosti a stupni zpracovávané projektové dokumentace. V případě, že závěrem prvotní rekognoskace je zjištění, že je zde podezření na sesuv, je potřeba neprodleně přijmout následující opatření: - kontaktovat oblastního geologa Českého geologického ústavu. - zjistit, zda rizikovou oblast nekřížuje plynové potrubí nebo produktovod, pokud ano, kontaktovat správce a zvážit odpojení, aby při případném poškození potrubí nemohlo dojít k výbuchu nebo ekologické havárii. - potřeba posoudit možnost pokračování ve stavebních pracích, pokud probíhají. Zvláště je potřeba dbát na to, aby výkopem pro stavební jámu nedošlo k podkopání svahu, aby zatížením od objektu nemohlo dojít k usmyknutí svahu pod objektem a aby nedocházelo k dotování podzemní vody ze špatně navržených nebo provedených okapů, vodovodních přípojek, kanalizace, septiku anebo z neodvodněné stavební jámy. - je potřeba se vyhnout odtěžování čela sesuvu, pokud toto probíhajícími pohyby aktuálně neohrožuje důležitý objekt. - pokud je zemní masa v pohybu a je zde nebezpečí z prodlení, lze jako okamžité opatření vyčerpávat vodu z povrchových zdrží (jezírka, louže) a vyčerpávat vodu ze

studní. Tyto práce obvykle mohou neprodleně zajistit hasiči svou technikou.

Obr. 11: Sesuvy a jiné svahové deformace na území ČR k 1. lednu 2006

Zdroj: Česká geologická služba - Geofond

Obr. 2: Sesuvy a jiné svahové deformace na území ČR k 1. lednu 2016 (zdroj: Česká geologická služba – Geofond)

POŽÁR

O ohni se říká, že je to dobrý sluha, ale zlý pán. Toto rčení je bezesporu pravdivé. Většina požárů vzniká zejména lidskou nedbalostí, porušováním požárně bezpečnostních předpisů a nesprávnou manipulací s otevřeným ohněm.

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

Požáry jsou historicky jednou z nejčastějších mimořádných událostí, často s velmi ničivými dopady na životy osob, majetek a životní prostředí. V mnoha případech však lze vznik požáru minimalizovat vhodnými preventivními opatřeními. V této kapitole se dozvíte, co vše může být příčinou požáru v přírodě nebo domácnosti, jakým způsobem předcházet požárům a jak si účinně zabezpečit domácnost proti požáru.

Rizika požáru v přírodě - za jakých podmínek můžete rozdělávat oheň v přírodě a kdo má povinnost nahlásit pálení rostlinného odpadu? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

Za požárem v přírodě stojí většinou jeden ze dvou viníků - člověk nebo příroda. V prvním případě se jedná o úmyslné zapálení, nedbalost při zacházení s ohněm, odhození nedopalku cigarety nebo používání techniky, např. kombajnu. Ve druhém případě o zásah bleskem nebo samovznícení.

Bezpečné rozdělávání ohně v přírodě

Chcete-li si ve zdraví užít příjemné opékání špekáčků nebo stále populárnější „pálení čarodějnic“, stačí dodržet základní pravidla, aby se ze zábavy nestala tragédie. V první řadě pamatujte, že **v lese lze rozdělávat oheň jen na vyhrazených místech a kouření je zcela zakázáno.**

- **Neznalost zákona neomlouvá** (Podle lesního zákona (zákon č. 289/1995 Sb.) je v lesích zakázáno kouřit, rozdělávat nebo udržovat otevřené ohně a tábořit mimo vyhrazená místa a odhazovat hořící nebo dout-

nající předměty. V případě porušení zákona může být viníkovi uložena pokuta do výše 15 000 Kč.)

- Místo pro ohniště by mělo být **vzdáleno nejméně 50 m od okraje lesa** a v dostatečné vzdálenosti od budov a všech dalších hořlavých věcí (stoh, suché listí, kořeny stromů, větve apod.).
- Při rozdělávání ohně v přírodě **ohniště bezpečně oddělte od okolního prostředí** - např. obložení kameny, obsypáním pískem, vyhloubením zeminy apod. V případě větších ohňů je vhodné ohniště oddělit až metr širokým pruhem, který bude zbavený veškerých hořlavin.
- K zapálení nebo udržování ohně v žádném případě **nepoužívejte vysoce hořlavé látky** jako např. benzín, naftu či líh. Oheň se velmi snadno může vymknout kontrole a může způsobit i vážné popáleniny. Navíc podle zákona o ochraně ovzduší v otevřených ohništích nelze (pod hrozbou vysokých pokut) spalovat žádné chemické látky (např. plasty, pneumatiky).
- **Za silného větru nebo v období extrémního sucha** v přírodě nebo na volném prostranství oheň vůbec nerozdělávejte. V období zvýšeného nebezpečí požárů může **hejtman kraje vyhláškou zcela zakázat rozdělávání ohňů**.
- Nachystejte si předem dostatek vody (popř. písek, hlínu), kdyby se oheň vymykal kontrole. Nejlepší je umístit ohniště v blízkosti vodního zdroje.
- **Oheň nenechávejte ani chvíli bez dozoru**, neroznášejte jej po okolí a nikdy do něj nevhazujte výbušné předměty. **Děti by neměly být u ohniště ponechány bez dozoru dospělé osoby**.
- **Místo opusťte jen tehdy, až je ohniště řádně uhašeno**. Nejlepší je ohniště pořádně prolít vodou, popřípadě zasypat zeminou. Při vašem odchodu se z ohniště nesmí kouřit a popel i půda pod ohništěm musí být chladné. Pamatujte, že i ve zdánlivě vyhaslém ohništi se mohou skrývat žhavé uhlíky a poryv větru je znovu rozdmýchá a oheň roznese do okolí.

Vypalování trávy

S příchodem jara někteří zahrádkáři místo pracnějšího, zato však ekologičtějšího vyhrabání staré trávy a jejího kompostování, volí jednodušší vypalování. Nejenže je toto počínání nebezpečné, ale poškozují i faunu, flóru a znečišťují ovzduší.

- **Neznalost zákona neomlouvá** (*Vypalování trávy je zakázáno zákonem o požární ochraně, zákonem o ochraně přírody a krajiny a dále zákonem o ochraně ovzduší. Za porušení zákona hrozí viníkovi vysoká pokuta, která se může ve správním řízení vyšplhat až do výše 25 000 Kč. Zákaz vypalování a spalování trávy je navíc zakotven i v obecně závazných vyhláškách některých obcí.*)
- Většina lidí nebezpečí, které vypalování představuje, značně podceňuje. Věří, že mají oheň pod kontrolou a nemůže se nic stát. Na tento omyl již doplatila spousta lidí (zvláště seniorů), kteří při vypalování zemřeli nebo utrpěli vážná zranění.
- Hrozí zde velké nebezpečí, že dojde k rychlému a nekontrolovatelnému rozšíření požáru i na další porost nebo objekty.
- Oheň se při dobrých podmínkách **dokáže šířit tak rychle, že lidé nemají často nejmenší šanci na danou situaci adekvátně zareagovat.**

Pálení rostlinného odpadu

Mnozí lidé často také pálí na svých zahradách rostlinný odpad. Toto pálení není zakázáno zákonem, ale **je třeba se informovat na obecním úřadě nebo úřadě příslušných městských částí, kdy je pálení obecní vyhláškou povoleno.** Při pálení rostlinného odpadu vždy dodržujte zásady bezpečného rozdělávání ohně (viz výše).

- **Neznalost zákona neomlouvá** (Povinnost ohlášení pálení odpadů mají ze zákona o požární ochraně (zákon č. 133/1985 Sb.) pouze podnikající fyzické a právnické osoby. Občané tuto povinnost nemají, ale pokud dochází k dlouhodobému pálení, je dobré nahlásit tuto činnost HZS příslušného kraje a mít na místě pálení mobilní telefon a jednoduché hasební prostředky (lopatu, kbelík s vodou apod.). Ve většině krajů je možné nahlásit pálení klestí pomocí internetového formuláře)

Rizika požáru v domácnosti

Každý je povinen podle zákona o požární ochraně počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejm. při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení.

V domácnostech dochází velmi často k požáru v důsledku lidské nedbalosti, porušováním požárně bezpečnostních předpisů a nesprávnou manipulací s otevřeným ohněm.

Vaření

K tragickým koncům vede často lidská neopatrnost při vaření v podobě zapomenutého jídla na sporáku nebo hašení vzníceného oleje na pánvičce vodou.

Zásady bezpečného vaření

- při vaření nikdy nenechávejte zapnutý sporák bez dozoru,
- neskladujte a nesušte v bezprostřední blízkosti sporáku utěrky, chňapky a další hořlavé materiály,
- nevařte ve volném oděvu - široké rukávy mohou snadno vzplanout.

Obr. 3: Co se stane, když na olej použijeme vodu

Obr. 4: Správné hašení hořícího oleje

Vznícený olej na pánvi a jiné hořlavé kapaliny se nesmí hasit vodou, jinak může dojít k popálení nebo opaření nezkušeného „hasiče“ a ke vzniku požáru. Co se stane, nalijete-li do vzníceného oleje vodu, můžete vidět na obrázku vlevo. Pokud se vám na pánvi vznítí potraviny, vypněte sporák, zakryjte pánev pokličkou a překryjte ještě navlhčenou utěrkou. S horkou pánví nemanipulujte. Jak správně uhasit hořící olej, můžete vidět na obrázku vpravo.

Svíčky a aromalampy

Svíčky si v posledních letech našly své pevné místo v našich domech či bytech. Jejich obliba neustále stoupá, ale jen málokdo si uvědomuje, jak veliké nebezpečí v sobě skrývají. Např. ještě ve vzdálenosti 8-10 cm od hořící svíčky dosahuje teplota plamene 200°C, což stačí k zapálení papíru, plastů, textilií a dalších předmětů.

Zásady bezpečného používání svíček a aromalamp

- svíčky umísťujte na stabilní nehořlavé podložky, které brání přímému kontaktu svíčky s podkladem (např. chvojím v adventním věnci, ubrusem apod.),
- svíčky umísťujte v dostatečné vzdálenosti od hořlavých materiálů, v žádném případě je nedávejte k oknům do průvanu, blízko záclon, v těsné blízkosti textilií, nenechávejte je na polici ani na skříni,
- zapálené svíčky a aromalampy nenechávejte během jejich hoření bez dozoru,
- svíčky zhasněte vždy, když opouštíte domov nebo jdete spát.

Dávejte pozor na děti, aby si bez dozoru nehrály se svíčkou. Zamezte jim v přístupu k zápalkám a zapalovačům!

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

Kouření

Kromě faktu, že kouření je příčinou mnoha onemocnění (např. rakovina plic a infarkt myokardu), je také významnou příčinou množství požárů. Odhaduje se, že ročně na světě zahyne při požárech od hořící cigarety asi 100 000 lidí. Hlavními příčinami vzniku požárů v souvislosti s kouřením cigaret v domácnosti jsou odhození nedopalku do odpadkového koše a kouření v posteli nebo v křesle s následným usnutím. Takové počínání pak často končí tragicky.

Zásady při kouření

- nekuřte v blízkosti hořlavých materiálů,
- nikdy neodhazujte hořící nedopalky do odpadkového koše,
- neodkládejte hořící cigarety na hořlavé materiály,
- nekuřte v situaci, kdy vám hrozí usnutí.

Elektrické spotřebiče, elektrorozvody

Závada elektrorozvodů, přetěžování elektrických zásuvek, závada elektrických spotřebičů nebo nesprávná manipulace s nimi, je jednou z nejčastějších příčin vzniku požáru v domácnosti. Požár může způsobit jakýkoliv elektrický spotřebič, který je v domácnosti (lednička, pračka, rychlovarná konvice, televize, rádio, počítač, vysavač, žehlička, kulma, lampa apod.).

Zásady bezpečného používání elektrických přístrojů

- elektrické spotřebiče kupujte výhradně u specializovaných prodejců a vyhněte se zboží pochybného původu bez záručního listu a označení „CE“,
- před prvním použitím elektrického přístroje si pečlivě přečtěte návod k obsluze, při následném užívání přístroje vždy postupujte přesně podle tohoto návodu,

- spotřebiče používejte pouze k těm účelům, pro které jsou určeny a způsobem uvedeným v jejich návodu,
- spotřebiče nenechávejte při provozu bez dohledu (to platí zvláště pro ty, které je nutné po ukončení provozu vypnout),
- dbejte na to, aby elektrické spotřebiče nepřišly do styku s vlhkostí a vodou, zejm. v místech napojení do sítě,
- pravidelně čistěte povrch i vnitřek přístrojů od prachu a dalších nečistot,
- při užívání přístroje průběžně kontrolujte jeho stav (např. jestli není prodřený elektrický kabel, nepřepalují se součástky apod.); pokud by se vám něco nezdálo v pořádku, neprodleně nechte přístroj zkontrolovat odborným servisem,
- zajistěte pravidelné kontroly a revize přístrojů, u kterých to vyžaduje návod k obsluze,
- při bouři a dlouhodobé nepřítomnosti v bytě odpojte spotřebiče vytažením přívodní šňůry ze zásuvky; přístroje s režimem vypínání „stand-by“ (svítící dioda) doporučujeme vždy vypínat i tlačítkovým vypínačem na přístroji (hrozí možný zkrat a požár),
- mimořádné i běžné opravy a údržbu elektroinstalace a spotřebičů svěřte jen odborné firmě; doporučujeme nechat si zkontrolovat elektrorozvody alespoň v rozmezí 3-5 let,
- nepřetěžujte elektrické zásuvky (několik zapojených přístrojů přes rozdvojku může přetížit zásuvku a způsobit zkrat nebo i požár),
- zabezpečte spotřebiče a elektroinstalace před lidmi se sníženou schopností rozeznat nebezpečí (dětmi, mentálně postiženými apod.), například zaslepením zásuvek či uzamčením vypínačů.

V případě vzniku požáru elektrického spotřebiče jej nikdy nehaste vodou!

Vytápění

Jednou z příčin vysokého počtu úmrtí při požárech je také neopatrnost lidí při vytápění svých domovů. Při provozu topidel nebývají často dodržována bezpečnostní pravidla. Mnohdy je zanedbána údržba topidel a kouřovodů. Hasiči tak během topné sezóny vyjíždí každý týden k požárům komínů, střech, topidel a nevhodně uskladněného topiva. Mezi nejčastější závady patří:

- nedodržení bezpečné vzdálenosti 1 m od tělesa komínu,
- neomítnutý komín, spáry v komíně,
- nesprávně provedený prostup kouřovodu hořlavou stěnou nebo stropem,
- nedodržení bezpečné vzdálenosti od topidla.

Revize spalinové cesty

Revizi spalinové cesty provádí revizní technik spalinových cest. Revizi je nutné provést:

- před uvedením nové spalinové cesty do provozu nebo po každé stavební úpravě komínu,
- při změně druhu paliva připojeného spotřebiče paliv,
- před připojením spotřebiče paliv do nepoužívané spalinové cesty,
- před výměnou spotřebiče paliv s výjimkou výměny spotřebiče stejného druhu, typu, provedení a výkonu za podmínky, že způsobilost spalinové cesty je potvrzena zprávou o provedení čištění a kontroly spalinové cesty,
- po komínovém požáru,
- při vzniku trhlin u používané spalinové cesty, jakož i při důvodném podezření na výskyt trhlin u používané spalinové cesty.

Čištění a kontrola spalinové cesty (např. komínu)

Čištění nebo kontrolu spalinové cesty provádí osoba, která je držitelem živnostenského oprávnění v oboru kominictví (kominík). Čištění používané spalinové

cesty sloužící pro odvod spalin od spotřebiče na pevná paliva o jmenovitém výkonu do 50 kW včetně nebo spalinové cesty sloužící pro odvod spalin od náhradních zdrojů elektrické energie (dieselagregáty) je možné provádět svépomocí. Čištění nebo kontrola spalinové cesty u spalinové cesty pro spotřebiče na plynná paliva, kde odvod spalin je podle návodu nebo technických podmínek výrobce nedílnou součástí spotřebiče, se provádí podle návodu výrobce.

Lhůty čištění a kontrol spalinové cesty

Výkon připojeného spotřebiče paliv	Činnost	Druh paliva připojeného spotřebiče paliv				
		Pevné		Kapalné		Plynné
		Celoroční provoz	Sezónní provoz	Celoroční provoz	Sezónní provoz	
do 50 kW včetně	Čištění spalinové cesty	3 x za rok	2 x za rok	2 x za rok	1 x za rok	1 x za rok
	Kontrola spalinové cesty	1 x za rok		1 x za rok		1 x za rok
nad 50 kW	Čištění a kontrola spalinové cesty	2 x za rok		1 x za rok		1 x za rok

Pozn.: sezónním provozem se rozumí provoz spalinové cesty po dobu nepřesahující v součtu 6 měsíců v kalendářním roce

Zásady při vytápění

- při instalaci a údržbě topidel se vždy řiďte návodem výrobce, který musí být připojen k výrobku,
- v žádném případě neinstalujte topidla bez odborné pomoci,
- dodržujte zásadu bezpečné vzdálenosti topidla od dalších předmětů v místnosti, stavebních konstrukcí a podlahových krytin; pokud není možné bezpečný odstup dodržet, musíte zajistit alespoň kvalitní tepelnou izolaci,
- jakékoliv hořlavé látky a předměty, které se mohou vznítit, skladujte co nejdále od topidel,
- neodkládejte na topné či ohřevné plochy jakékoliv hořlavé předměty, zejména barvy nebo laky.

Topidla na pevná paliva

- topné těleso na pevná paliva zabezpečte ochrannou (nehořlavou) podložkou pod topidlem, které znemožní vznícení podlahy tvořené hořlavými materiály a zabrání také žhavým uhlíkům vypadlým z kamen zapálit okolní předměty,
- nespalujte vlhké dřevo; komín se přitom zanáší větším množstvím sazí a tím se zvyšuje riziko požáru, klesá výhřevnost, odpařená voda negativně působí na tepelnou techniku a proces spalování,
- k zapalování nikdy nepoužívejte vysoce hořlavé kapaliny (např. benzín); hrozí vznícení hořlavých par a vážné zranění,
- žhavý popel nechte zcela vychladnout a pak uložte do nehořlavých nádob (např. z kovu), které jsou neporušené, uzavíratelné a umístěné v bezpečné vzdálenosti od hořlavých látek a stavebních konstrukcí z hořlavých hmot,
- vyvarujte se ukládání žhavého popela do plastových popelnic, které se mohou vznítit.

Plynové vytápění

Pokud máte plynové vytápění, dodržujte lhůty revizí plynových spotřebičů a pravidelně kontrolujte, zda správně fungují. Nebezpečí hrozí zejména u otevřených spotřebičů, kde při samovolném uvolňování plynu může dojít k otravě. Uživatelé plynové kotle musí minimálně jednou ročně zajistit kontrolu celého spalovacího procesu - čistotou hořáků počínaje a funkcí pojistkového ventilu či termostatu konče.

Topidla potřebují pro svou správnou funkci dostatečný přívod vzduchu. U některých druhů topidel (např. u karmy) hrozí v případě nedostatečného odvětrání otrava oxidem uhelnatým.

Komíny a kouřovody

Komíny a kouřovody s připojenými tepelnými spotřebiči se musí udržovat v řádném stavebně technickém stavu. Kouřovod vedoucí z topidla do komínového tělesa musí být správně izolován a řádně zaústěn (špatné zaústění může z důvodu nekontrolovatelného uvolňování zplodin způsobit vážné poškození zdraví). Sebeměší nečistota v komíně může způsobit velké nepříjemnosti, ať již dlouhodobé žhnutí a následný požár nebo otravu jedovatým oxidem uhelnatým. Pravidelné vymetání sazí v komíně a vybírání odpadu by mělo být samozřejmostí, stejně jako kontrola technického stavu komína.

Čištění vlastních komínů ponechte na odborníky - kominíky.

K požáru může dojít i od nedostatečně zajištěných či netěsných komínových dvířek, z nichž pak mohou vylézat jiskry či žhavý materiál. Vybírací dvířka u paty komínu by neměla být nikdy umístěna v obytných místnostech, pevně uzavřena musí být i vymetací dvířka na půdě.

Používání komínů, u nichž byly zjištěny závady, je zakázáno.

Zásada bezpečné vzdálenosti platí také pro komínové těleso. Hořlavé látky by od něj měly být v půdních prostorách vzdáleny nejméně 1 metr - riziko zvyšují zejména textil a seno. Do komínového zdiva nesmí zasahovat ani k němu těsně přiléhat žádné hořlavé stavební prvky (jako konstrukce krovu, stropu, obložení apod.). Za nezávadný stav komínů nese odpovědnost správce nebo majitel objektu, nikoliv kominík!

Pamatujte, že neudržovaný komín zvyšuje také riziko výbuchu kamen!

Každé topidlo a komín je konstruováno na určitý druh paliva a jeho používání je nutné dodržovat. Pokud přejdete z jednoho druhu paliva na druhý (např. z topení dřevem na plynové vytápění), vždy si nechte u odborníků zkontrolovat, zda je váš komín pro tuto změnu vhodný. K topení nepoužívejte nic, co do kamen nepatří - např. biologický či jiný odpad (sláma, PET-lahve apod.). Kromě nepříznivých dopadů na životní prostředí, se zvyšuje také riziko poškození kotle, kamen, kouřovodu nebo komína, čímž výrazně roste nebezpečí vzniku požáru.

Zábavní pyrotechnika

Zejména oslavy konce roku bývají spojené s užíváním zábavní pyrotechniky. Ne vždy je však používána bezpečně a dochází tak ke vzniku požárů, škodám na majetku a mnohdy také ke zraněním.

Zásady bezpečného používání zábavní pyrotechniky

- pyrotechniku nakupujte výhradně ve specializovaných prodejnách, kde vám také odborně poradí s jejím použitím,
- pyrotechnika musí být opatřena certifikační značkou a návodem k použití v českém jazyce,
- nekupujte pyrotechniku s otevřeným nebo poničeným obalem,
- pyrotechniku skladujte na suchém místě, mimo dosah dětí, a v dostatečné vzdálenosti od zdroje otevřeného ohně (krby, krbová kamna, sporák, svíčky apod.),
- při použití dodržujte veškerá bezpečnostní pravidla, aby nedošlo ke vzniku požáru, výbuchu nebo jinému ohrožení,
- s pyrotechnikou manipulujte zásadně na volném prostranství, daleko od obydlí, zaparkovaných aut, keřů, kontejnerů,
- s pyrotechnikou nemiřte do oken, na lidi nebo na zvířata.

Se zábavní pyrotechnikou nesmí manipulovat nezletilé osoby bez dozoru dospělých a osoby pod vlivem alkoholu a jiných omamných látek. Nezapomeňte, že zvukové a světelné efekty způsobené zábavní pyrotechnikou jsou velmi nepříjemné a stresující pro domácí i volně žijící zvířata. Např. po oslavách nového roku se plní útulky ztracenými zvířaty, která vyděsila právě zábavní pyrotechnika.

Svařování

Svařování je velmi rizikovou aktivitou, kterou by měla provádět vždy pouze osoba odborně kvalifikovaná. Kdo chce provádět např. svářečské práce, musí mít platný svářečský průkaz.

Zásady při svařování

- **Neznalost zákona neomlouvá** (Podle zákona o požární ochraně (zákon č. 133/1985 Sb.) nesmí fyzická osoba provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy (např. vyhláškou č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách). V případě, že toto ustanovení fyzická osoba poruší, může jí být uložena pokuta až do výše 25 000 Kč.)
- Základním bezpečnostním opatřením je v případě práce s otevřeným ohněm **odstranění všeho hořlavého materiálu**, a to nejen v bezprostředním okolí prováděné práce, ale nejlépe v celém prostoru.
- Dále je nutné zkontrolovat, zda nemůže dojít k přenosu jisker nebo žhavých okují k hořlavému materiálu v jiném prostoru (např. otvory v podlaze nebo ve stěnách).
- Při přerušení práce musí vždy alespoň jedna osoba místo práce střežit a po ukončení práce je povinnost místo práce a jeho okolí kontrolovat.
- Nejkratší doba požárního dohledu je 8 hodin.
- Podrobnější bezpečnostní opatření před zahájením svařování, po dobu této činnosti a po skončení jsou stanoveny ve vyhlášce č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách.

Zabezpečení domácnosti proti požáru

Zařízení pro signalizaci požárů můžeme rozdělit do dvou základních kategorií:

1. **Elektrická požární signalizace (EPS)**. Její využití je zejména ve výrobních a kancelářských prostorech, obchodních domech apod. Tyto objekty jsou připojeny na specializovanou ústřednu, která přijímá signály a předává poplachový signál dál (ve většině případů HZS ČR).
2. **Autonomní hlásiče požáru (kouře)**. Jedná se o jednoduché přístroje, které včas detekují vznikající požár a vyvolají akustický poplach. Tyto hlásiče

jsou určeny pro instalaci ve vaší domácnosti. Přístroj je napájen baterií, jejíž životnost může být až deset let. Konec životnosti baterie je signalizován opakovaným pípáním hlásiče. Ve vaší domácnosti je možné vzájemně propojit několik hlásičů s tím, že v případě výstražné reakce jednoho hlásiče, jsou zapnuty i hlásiče ostatní (např. čidlo reagující na kouř v garáži spustí čidlo u vás v ložnici). Nákup hlásiče důrazně doporučujeme realizovat u specializovaného prodejce, který vám poradí s jeho instalací. Výrobek musí odpovídat platným normám a mít označení „CE“. Instalace hlásiče je rychlá a jednoduchá. Stačí k tomu hmoždinky a běžné nářadí. Při jejich instalaci postupujte vždy podle návodu výrobce.

Vhodné umístění:

- v ideálním případě ve všech obytných místnostech bytu / domu + garáži,
- v případě montáže jednoho hlásiče v bytě vždy v centrální části bytu, např. chodbě (kam ústí jednotlivé místnosti),
- v místnosti vždy doprostřed stropu (dle doporučení min. ve vzdálenosti 60 cm od stěny a ve výšce max. 6 m od podlahy),
- v bytových domech, ubytovnách apod. i ve společných prostorech každého podlaží domu,
- v místech s předpokládaným vznikem požáru (garáže, dílny).

Nevhodné umístění:

- prašné a vlhké prostory,
- blízkost ventilátorů, tepelných zdrojů, svítidel nebo jiných zdrojů tepla,
- vrcholy půdních prostorů střech tvaru písmene „A“,
- prostory s vysokou koncentrací cigaretového kouře, výparů barev, rozpouštědel a výfukových plynů.

Desatero důvodů proč si hlásič pořídit

1. včasná detekce vznikajícího požáru
2. upozornění pomocí zabudované sirény
3. možnost uhašení požáru v jeho zárodku
4. možnost včasné záchrany vašeho života a majetku
5. napájení baterií (vhodné i pro prostory bez elektrické sítě)
6. možnost propojení vícero hlásičů
7. jednoduchá a rychlá instalace
8. dostupná pořizovací cena (cca od 200 Kč)
9. možnost výběru typu hlásiče podle vaší potřeby
10. možnost jednoduše svépomocí provést kontrolu funkčnosti

V případě, že si pořizujete hlásič do staršího domu nebo bytu, doporučujeme současně i pořízení přenosného hasicího přístroje.

„Je lepší, když vás budí hlásič, nežli hasič.“

Hasicí přístroje

Hasicí přístroj je určen k hašení začínajícího požáru, tj. pro prvotní protipožární zásah. Obsahuje určitý druh hasiva a je opatřený zařízením, kterým se přístroj uvádí do činnosti. Hasicí přístroje dělíme na přenosné, pojízdné a přívěsné. Podle typu náplně dělíme hasicí přístroje na pěnové, vodní, práškové a sněhové. Správná volba hasicího přístroje je podmíněna druhem hořlavé látky - ty se dělí do tzv. tříd požáru:

Druhy hasicích přístrojů

Pěnový HP: Pěnové hasicí přístroje se používají zejména na hašení hořlavých kapalin (benzín, nafta apod.). Nesmí se používat na elektrická zařízení pod napětím!

Vodní HP: Vodní hasicí přístroje jsou vhodné zejména na hašení pevných látek. Stejně jako pěnový hasicí přístroj se nesmí používat na elektrická zařízení pod napětím!

Práškový HP: Díky svému složení jsou práškové hasicí přístroje vhodné na hašení téměř jakékoli látky, s výjimkou sypkých hmot (piliny, hořlavé prachy apod.) a hořlavých kovů.

Sněhový HP (CO₂): Sněhové hasicí přístroje jsou vhodné k hašení hořlavých kapalin a plynů, elektrických zařízení pod napětím a k hašení jemné mechaniky (PC, TV apod.). Není vhodný k hašení sypkých hmot. Hasební medium nijak nepoškozuje hořící materiál a jeho okolí, protože se po použití odpařuje.

Upozornění: Při potřísnění pokožky CO₂ hrozí nebezpečí vzniku omrzlin!

Jakým hasicím přístrojem co hasit?

	vodní	pěnový	práškový	sněhový
papír, dřevo, plasty, textil, seno, uhlí a další pevné látky	😊	😊	!	!
nafta, benzín, nátěrové hmoty, ředidla	!	😊	😊	😊
minerální oleje a tuky	☹️	😊	😊	😊
alkoholy	!	!	😊	😊
zemní plyn, metan, propan-butan a další plynné látky	!	!	😊	😊
elektrické zařízení pod napětím	☹️	☹️	😊	😊
TV, PC a další jemná mechanika	☹️	☹️	!😊!	😊
cukr, mouka, piliny a další rozvířitelné látky	😊	😊	☹️	☹️

vysvětlivky k tabulce: 😊 vhodný, !😊! méně vhodný, ! nevhodný, ☹️ nesmí se použít

Jak správně umístit hasicí přístroje?

Hasicí přístroje se umísťují tak, aby byly snadno viditelné a volně přístupné, nejlépe v místech, kde je nejvyšší pravděpodobnost vzniku požáru. V nepřehledných příp. ve skrytých prostorech se k označení umístění hasicího přístroje použije i příslušná požární značka umístěná na viditelném místě. Přenosné hasicí přístroje se umísťují na stěnu tak, aby rukojeť byla nejvýše 1,5 m nad zemí. Hasicí přístroje umístěné na podlaze musí být zajištěny proti pádu.

Jak správně používat hasicí přístroje?

Správné použití hasicího přístroje je graficky znázorněno na každém hasicím přístroji a doplněno krátkým popisem. Před jeho použitím si jej pozorně přečtete. Kontrola hasicího přístroje se provádí po každém jeho použití nebo při mechanickém poškození, jinak zpravidla 1x ročně odbornou firmou.

Jaký hasicí přístroj pořídit do domácnosti a do automobilu

Do vaší domácnosti i do vašeho automobilu doporučujeme pořídit si práškový hasicí přístroj ABC (je možné jej použít na pevné látky, kapaliny, plyny, elektřinu apod., nevýhodou je ale následné odstraňování prášku). Nejvhodnější hasivo na hašení pevných látek je voda, avšak hasicí přístroj s touto náplní nesmíte použít na elektřinu!

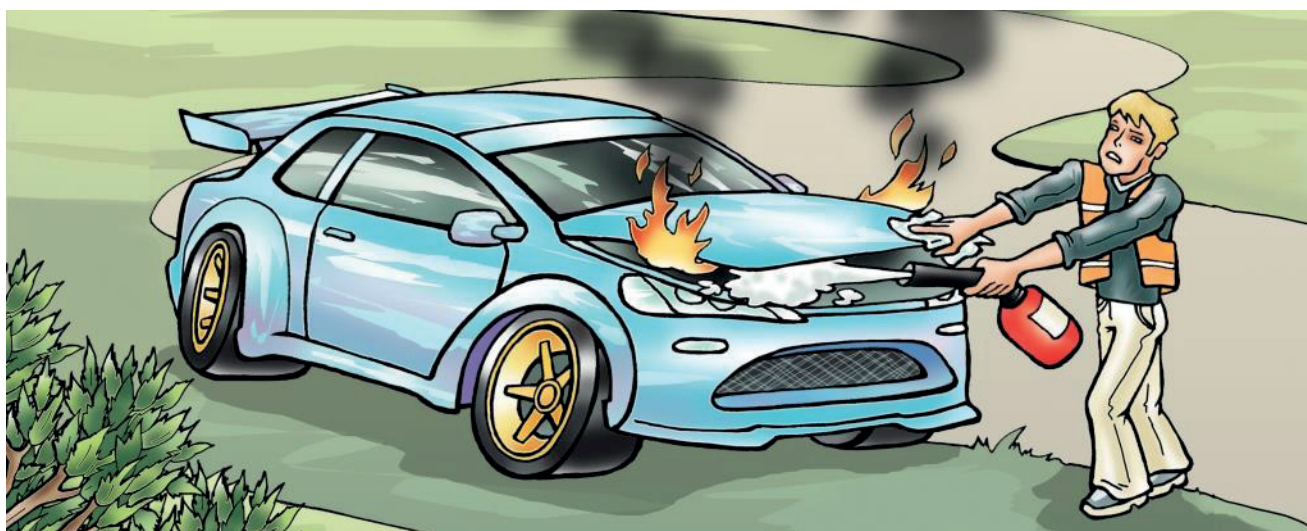
Vhodná alternativa ke klasickým hasicím přístrojům jsou tzv. hasicí spreje. Ty je možné využít v počátcích vznikajících požárů. Oproti hasicím přístrojům mají (díky menšímu objemu hasicí látky) menší účinnost. Jejich výhodou je snadná skladnost (např. v kuchyni v šuplíku, v automobilu v přihrádce spolujezdce apod.), a také jejich snadné použití (jako běžný sprej).

Chování při požáru

Požár je jakékoli nežádoucí hoření. Pokud se dostanete do situace, kdy jste sami nebo jiná osoba ohroženi požárem, je třeba jednat velmi rychle a rozvážně. Nejsnáze lze uhasit začínající požár, pokud k tomu máte možnosti. Požár nás ohrožuje nejen samotným plamenem, ale i žářem a zplodinami hoření, které mohou být v případě některých chemických látek i toxické.

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

S požárem se můžeme setkat nejčastěji v obytných budovách, časté jsou i požáry vozidel a v období sucha i požáry v přírodě. Každá z těchto situací vyžaduje jiný postup při likvidaci požáru. Společné je ale vždy co nejrychlejší volání na tísňovou linku 150 nebo 112. Požár musíte na tísňovou linku nahlásit i v případě, že se vám jej podařilo uhasit vlastními silami.

Jak se zachovat při požáru v domácnosti

Ve chvíli, kdy doma ucítíte kouř, vidíte plamenné hoření nebo třeba slyšíte sousedy volat „hoří“, není čas na „hrdinství“. Musíte jednat rychle, ale s rozvahou. Vidíte-li, že se jedná o začínající požár (typickým případem jsou adventní věnce, utěrka či potraviny na sporáku), je vaší povinností jej uhasit, je-li to ve vašich silách nebo provést opatření k zamezení jeho dalšího šíření. Nejlepším pomocníkem je v tuto chvíli hasiči. Jste-li v situaci, kdy se k vám do bytu nebo pokoje dostává kouř a jeho příčinu ani rozsah požáru můžete pouze odhadovat, okamžitě **volejte na tísňovou linku 150** a postupujte podle následujících rad.

První věc, která vám v zakouřené místnosti pomůže, je **provizorní ochrana dýchacích cest**. V každé místnosti se určitě najde kus látky, kterou si můžete přidržet přes nos a ústa, aby vás kouř tak nedráždil. Nejlepším řešením je např. triko s dlouhými rukávy nebo šátek, který si můžete zavázat na temeni hlavy a nemusíte tak látku držet. Máte-li možnost, textilii navlhčete vodou.

Zachovejte se jako profesionální hasič - **pohybujte se při zemi** (v podřepu nebo na všech čtyřech). U země bude nejlepší viditelnost a nejmenší hustota kouře, který stoupá vždy směrem ke stropu.

V této chvíli nevíte, jestli požár nesouvisí např. s rozvody plynu. **Nerozsvěcujte proto nikdy elektrická světla ani svíčky**, aby nedošlo k výbuchu. Intenzita světla veřejného osvětlení z ulice ve většině případů stačí, abyste se bez vlastního světla mohli po domácnosti pohybovat i v noci.

Každý člověk se instinktivně snaží před požárem utéci. Jste-li v přízemí a máte možnost bezpečně opustit zakouřenou místnost oknem, využijte toho. V případě, že z pokoje můžete vyjít na balkon, udělejte to. Na „čerstvém vzduchu“ se vám bude lépe dýchat a zároveň můžete volat o pomoc a na nebezpečí upozornit ostatní.

Jste-li v situaci, kdy můžete místnost opustit pouze dveřmi, pod kterými proniká do pokoje kouř, musíte postupovat následovně:

1. **Dveře hned neotvírejte!** Hřbetem ruky, který je citlivější, opatrně vyzkoušejte od spodu minimálně do výšky kliky, nejsou-li dveře horké. Zdá-li se vám, že dveře zahřáté nejsou, zkontrolujte to ještě na klice, je-li kovová. Kov vede teplo velmi dobře a neukáže-li se zvýšená teplota na dveřním křídle, na kovové klice to určitě poznáte.

2. V případě, že **dveře zahřáté nejsou**, opatrně je na cca 15 cm otevřete (nejlépe z místa, kde jsou panty dveří), tak byste byli chráněni před případným kouřem, šlehajícími plameny nebo padajícími předměty. Nestane-li se nic takového, teprve pak můžete pokračovat dál do vedlejší místnosti. Tento postup opakujte u každých dveřích, které máte na trase z ohroženého prostoru. Nezapomeňte varovat a pomoci opustit zakouřený prostor dalším členům domácnosti.

3. Pokud **jsou dveře horké**, s největší pravděpodobností je rozsah požáru ve vedlejší místnosti takový, že jej nejste vlastními silami schopni zvládnout. I dřevěné nebo voštinové dveře jsou v tuto chvíli bariérou, která vás být jen na pár minut může před plameny ochránit. **Dveře v tomto případě nesmíte otvírat!**

4. Jedinou možností je zůstat v místnosti. **Ucpěte mezeru mezi dveřmi a prahem textilem** (peřina, polštáře, oblečení apod.), aby se k vám dostalo co nejméně kouře.

5. **Dejte o sobě a nebezpečí vědět!** Volejte z okna, tlučte do topení (vhodné je použít např. šatní ramínka, baseballovou pátku, tenisovou raketu apod.), tlučte do stěn. V panelových nebo bytových domech tímto způsobem upozorníte na nebezpečí najednou velký počet sousedů, kteří vám mohou pomoci. Vy naopak pomůžete jim - tím, že se vzbudí, mohou na nebezpečí začít reagovat.

6. Především ve výškových budovách je obtížné hned identifikovat místo požáru. Pomozte hasičům, aby vás co nejrychleji našli. **Do okna přivřete prostěradlo** nebo jiný velký kus světlé látky (závěsy, potahy apod.). Hasiči tak už při příjezdu k budově vidí, kde jste.

7. V místnosti **se snažte dostat k oknu**. Můžete ho nechat mírně pootvřené a dýchat „čerstvější“ vzduch. Oknem se k vám také mohou dostat hasiči pomocí výškové techniky a v prostoru před ním bude nejlepší viditelnost. Nemusíte se bát, že by na vás zasahující hasič vysypal celou skleněnou výplň okna. S největší pravděpodobností okno otevře klasickým způsobem a nebude jej „vysklívat“.

8. **Budte zasahujícím hasičům nápomocni.** Informujte je o ostatních přítomných obyvatelích bytu, o zvířatech apod. Čím přesnější informace budou záchranáři mít, tím rychleji mohou poskytnout pomoc tam, kde je potřeba. Hasiči přesně ví, jak správně postupovat. Dbejte proto všech jejich pokynů. Vše dělají proto, aby zachránili vaše životy a majetek.
9. Pro nic a pro nikoho se do objektu, který se vám podařilo včas opustit, nevracejte. Nemáte na to potřebné vybavení. Stačí informovat hasiče, kteří to zajistí.

Co dělat po požáru v domácnosti

Po požáru v domácnosti nastává období „sčítání škod“ a obyvatelé se s touto nelehkou situací musí vypořádat. Poradíme vám, jak toto období co nejlépe zvládnout a zamezit dalším problémům, které je provází.

1. Nepochybně panice, vše se dá nahradit, obnovit. Jen zdraví a život ne!
2. Po požáru si nechejte velitelem zásahu písemně předat místo požáru. Velitel vám také doporučí následná opatření a sdělí, je-li vstup do objektu/bytu možný a za jakých podmínek.
3. Na požářišti se i po ukončení zásahu mohou uvolňovat nebezpečné a karcinogenní látky. Pohybujte se proto v tomto místě co nejméně a chraňte si dýchací cesty.
4. V případě, že nemáte kde bydlet a nemáte možnost náhradního ubytování u příbuzných nebo přátel, požádejte o pomoc příslušný obecní nebo městský úřad.
5. Nezapínejte přívod elektrické energie, dokud nebude provedena její kontrola odborníkem. To stejné platí i pro jednotlivé elektrické spotřebiče. Mastné saze a zplodiny hoření snadno mohou poškodit elektroniku a tištěné spoje. Proto je kontrola nutná.
6. Nezapínejte přívod plynu, dokud nebude provedena jeho kontrola odborníkem. Vlivem tepla může docházet k poškození těsnění i samotných rozvodů.

7. Zdokumentujte si všechny škody a kontaktujte svoji pojišťovnu. I v případě, že vám shořely veškeré doklady lze u pojišťoven na základě např. rodného čísla doklady dohledat.
8. V případě ztráty osobních dokladů se obraťte na místně příslušné úřady.
9. Součástí pojištění domácností bývá zpravidla i možnost úhrady sanačních prací. Těchto firem je na trhu celá řada. Zkuste si jejich nabídky porovnat a zkonzultujte se svou pojišťovnou, jakou část těchto prací uhradí.

Sanační práce mohou zahrnovat:

- čištění a sušení knih, dokumentů atd.,
 - čištění techniky, strojů, strojního zařízení, elektroniky, elektrických rozvodů atd.,
 - čištění PC, elektronických zařízení pro přenos a uchovávání dat,
 - čištění nábytku, veškerého zařízení bytu,
 - odstranění zplodin hoření,
 - odstranění škod způsobených hasební vodou.
10. Máte-li vy nebo vaši blízcí po události psychické problémy, neváhejte kontaktovat odbornou psychologickou pomoc. Včasná posttraumatická péče je pro váš další život velmi důležitá.

Požár v přírodě

Pokud dojde k rozšíření ohně mimo ohniště, zvažte, jestli jste schopni danou situaci zvládnout vlastními silami. Na uhašení ohně můžete použít jakoukoli vodu, kterou máte k dispozici, lopatu, písek nebo jinou zeminu, kterou oheň udusíte. Pokud si nejste jisti, je lepší utéci do dostatečné vzdálenosti od ohně a neprodleně zavolat hasiče na **linku 150**.

Pokud se na vás vznítí oděv a není k dispozici dostatek vody k uhašení, **neutíkejte** - tím jen podpoříte hoření. Okamžitě si **lehněte** na zem a chraňte si obličej. **Kutálejte se ze strany na stranu**, dokud plameny neuhasnou - tím se zamezí přístupu kyslíku potřebného k hoření. Je-li po ruce deka, nebo jiná vhodná textilie (nesmí být materiál z umělých tkanin), použijte ji k uhašení hořícího oděvu. Přirozenou reakcí každého člověka je utéci před nebezpečím, proto se můžete dostat do situace, že člověk, kterému začalo hořet oblečení, bezhlavě utíká. V tomto okamžiku je nutné jej zastavit, pomoci mu na zem a pokusit se uhasit hořící oblečení podle výše uvedeného postupu.

Požár automobilu

Každý účastník silničního provozu by měl vědět, jak se zachovat v případě požáru automobilu. Denně jezdíme do práce, do škol atd. Pravděpodobnost, že se setkáme s podobnou situací, je poměrně vysoká.

Zpozorujete-li kouř z motorového prostoru nebo jiné části automobilu, okamžitě odstavte vozidlo na bezpečném místě. Velmi nebezpečná je situace na vysokorychlostních komunikacích, kdy vás ohrožují ostatní projíždějící vozidla. Než vystoupíte z vozidla, nezapomeňte si vzít reflexní vestu a při pohybu kolem automobilu buďte velmi obezřetní.

Zajistěte také vystoupení všech ostatních cestujících z vozidla a těm (např. s horší mobilitou) pomozte do bezpečí.

- Neváhejte požádat o pomoc ostatní účastníky silničního provozu. Mohou poskytnout např. další hasicí přístroje nebo ve svém vozidle schovat cestující z hořícího vozidla.
- Před hašením svépomocí zvažte své síly a možnosti.
- Přivolejte hasiče na **lince 150** a po jejich příjezdu informujte velitele záhahu o situaci a dalších možných rizicích (pohon vozidla na LPG, převoz nebezpečných látek ve vozidle nebo že se jedná o elektromobil apod.).

Pustíte-li se do hašení před příjezdem hasičů, postupujte podle následujících pokynů:

- K hořícímu vozidlu přistupujte ze směru po větru.

- Dodržujte bezpečnou vzdálenost, chraňte se před žářem.
- Neotvírejte naplno kapotu motoru. Hoří-li v motorové části, začněte hasit ze spodu od podvozku, případně zvedněte kapotu jen na pár centimetrů, abyste do motorového prostoru mohli aplikovat hasební médium z hadice hasicího přístroje. **POZOR** na popáleniny, kapota bude mít vysokou teplotu!
- Hoří-li v interiéru vozidla, postupujte podobně. Neotvírejte více než jedny dveře tak, abyste mohli nasměrovat hadici hasicího přístroje na plameny. Každá možnost přístupu vzduchu způsobí rozšíření požáru.

POVODNĚ

Povodně jsou nejčastější krizovou situací u nás. Do novodobých dějin se zapaly zejména velké povodně v letech 1997, 2002, 2006 a 2013. Velice často také v posledních letech dochází ke vzniku tzv. bleskových povodní, kdy během velmi krátké doby naprší na určitém území obrovské množství srážek. Stává se tak i v místech, která nejsou v blízkosti vodního toku.

Povodněmi se rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný (např. ve městech).

DRUHY POVODNÍ V ČR

U nás se mohou vyskytnout tyto druhy povodní:

- **Jarní povodně** - dochází k nim v důsledku tání sněhu v jarních měsících nebo v zimě při dílčích oblevách. Často bývají také doprovázeny dešťovými srážkami, což výrazně zhoršuje povodňovou situaci. Tento typ povodně zasáhl řadu míst v ČR na přelomu března a dubna 2006.
- **Letní povodně** - tento typ povodní vzniká při déletrvajících intenzivních srážkách zejména v letních měsících. Příkladem jsou povodně z července 1997, kdy byla postižena zejména převážná část Moravy. Tato povodeň si vyžádala 50 lidských obětí.
- **Přivalové povodně**- známé taky jako „bleskové“ - vznikají rovněž v letních měsících, avšak na rozdíl od předchozích povodní jsou charakterizovány krátkodobými, velice intenzivními srážkami při bouřkách. Zpravidla bývá zasaženo malé území. Voda má obrovskou ničivou sílu a způsobuje značné škody na majetku. Dalo by se říci, že tento typ povodní je v posledních letech u nás nejčastější. Můžeme jmenovat např. povodně v roce 2009, které pustošily zejména Novojičínsko, nebo v roce 2010 Liberecký kraj.
- **Ledové povodně**- vznikají v zimních měsících, kdy se v důsledku oteplení ledová vrstva na vodním toku naruší a jednotlivé kry se vrství, čímž dochází k přehrazení koryta. V únoru 2012 ohrožovala řeka Svatka v důsledku nahromaděných ker několik obcí na Tišnovsku. Vystala proto nutnost nahromaděné kry odstřelit, díky čemuž následně došlo k přirozenému odtoku vody.
- **Zvláštní povodně** - vznik tohoto typu povodně je oproti výše uvedeným méně pravděpodobný, nicméně dopady by byly katastrofální. Zvláštní povodně vznikají poruchou vodního díla, nejhorší případ je úplné protržení hráze přehrady. Příkladem je povodeň z roku 1916, kdy došlo k protržení přehrady Bílá Desná v Jizerských horách. Tato událost si vyžádala 62 obětí. 307 lidí zůstalo bez přístřeší.

STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY

Stupně povodňové aktivity udávají míru povodňového nebezpečí, tzn., jak vysoko dosahuje hladina vody. Jak vyplývá z níže uvedené tabulky, nejhorší je stupeň č. 3, kdy už voda ohrožuje obydlí a je zpravidla nezbytné provést evakuaci.

I. BDĚLOST	<ul style="list-style-type: none">- nastává při nebezpečí povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí- při 1. SPA ještě nedochází k vybřežení toku a jeho rozlivům, a tedy ani k hmotným škodám na majetku
II. POHOTOVOST	<ul style="list-style-type: none">- vyhláší jej příslušný povodňový orgán, když nebezpečí povodně přerůstá v povodeň a v době povodně, kdy však ještě nedochází k větším rozlivům- při 2. SPA již dochází k prvním rozlivům, které však nepáchají větší škody na majetku (většinou jen zaplavení příbřežních luk a porostů)
III. OHROŽENÍ	<ul style="list-style-type: none">- vyhláší příslušný povodňový orgán v době povodně při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, ohrožení majetku a životů v záplavovém území- při 3. SPA dochází k zaplavení měst a obcí, a proto se provádějí zabezpečovací či záchranné práce

Příprava na povodeň

Jak se připravit na povodeň, kde zjistíte, zda je váš dům ohrožen povodněmi a co dělat, hrozí-li bezprostřední nebezpečí povodně? Na tyto otázky naleznete odpovědi v této kapitole.

1. Dlouhodobá příprava

Zvažujete-li stavbu rodinného domu, doporučujeme si zjistit na příslušném obecním (městském) úřadě, zda je vámi vytipovaná lokalita ohrožena povodněmi (přirozenými i zvláštními). Je-li území vymezeno podle vodního zákona jako aktivní zóna záplavového území, nesmí se v této lokalitě provádět žádné stavební práce (výjimky jsou stanoveny zákonem). V případě, že není dané území takto vymezeno, může být vydáno stavební povolení i pro stavby, které se nachází v blízkosti vodních toků. Je ovšem nutné zvážit případná rizika, která z této volby plynou. I když daná lokalita nespadá do aktivní zóny záplavového území, nelze s jistotou zaručit, že nebude v budoucnu povodněmi ohrožena. Připravte se také na možné problémy s neochotou pojišťoven při pojištění domu. Počítejte také se zvýšenými náklady na stavbu. Je tedy výhodnější realizovat stavbu mimo takto ohroženou oblast.

LET'S OVERCOME DISABILITIES
TOGETHER AGAINST DISASTERS

Pokud váš dům již stojí, zvažte možné dodatečné stavební úpravy, které ochrání váš majetek (např. instalace zpětné kanalizační klapky, která zabrání vniknutí vody z kanalizace do nemovitosti). Informace o dalších technických řešeních můžete získat např. na veletrhu ENVIBRNO, který se každoročně koná na brněnském výstavišti.

2. Krátkodobá příprava

Hrozí-li bezprostřední nebezpečí povodně, uzavřete všechna okna a dveře a co nejlépe utěsněte všechny otvory, kterými by se mohla dostat voda do vaší nemovitosti. Přestěhujte cenný majetek do vyšších podlaží. Skladujete-li v domě nějaké nebezpečné látky (vč. přípravků na úklid domu), odstraňte je z ohroženého prostoru. Před vchodové dveře, garážová vrata a další vstupy do budovy je vhodné umístit pytle s pískem. V okolí budovy odstraňte nebo řádně zajistěte snadno odplavitelné předměty. Vozidlo (pokud jej nevyužijete k evakuaci) přeparkujte na bezpečné místo (ideálně výše položené) a zanechte za oknem vozu telefonní kontakt. Dbejte na to, aby zaparkované vozidlo nepřekáželo zasahujícím složkám.

Hospodářská zvířata, jejichž chov se nachází v oblasti ohrožené povodní, je nutné vyvést mimo rozliv povodně. Pokud vlastník zvířat není schopen je včas evakuovat (např. z důvodu rychlého nástupu povodně), doporučuje se vypustit zvířata z chovatelských objektů, aby sama mohla uniknout před povodní. Tímto krokem se zabrání jejich utopení a následnému šíření infekcí a zápachu. Zvířata je vhodné označit (štítek, značka lihovým fixem apod.), aby je bylo možné po povodni identifikovat a určit majitele. Exotická zvířata nechejte doma a zásobte je před odchodem vodou a potravou. Menší zvířata („domácí mazlíčci“ jako je kočka nebo pes) se mohou evakuovat s vámi, avšak za předpokladu, že jsou patřičně vybaveni (náhubek, vodítko, přepravka apod.). Nezapomeňte s sebou vzít i příslušné doklady zvířete (očkovací průkaz, známku - čip apod.) a také přiměřené množství krmiva. Počítejte také s tím, že v době evakuace ne každé evakuační středisko umožňuje pobyt zvířete společně s majitelem v rámci organizovaného nouzového ubytování.

Připravte evakuační zavazadlo pro všechny členy rodiny a sledujte zprávy ve sdělovacích prostředcích. Před opuštěním domova uzavřete přívod vody, plynu a elektrické energie a uhasťte otevřený oheň v topidlech - podrobněji viz kapitola „Zásady evakuace z domácnosti“. Při evakuaci se vždy řiďte pokyny odpovědných orgánů.

Co dělat při povodni - opuštění domova

S výjimkou bleskové povodně mají obvykle povodňové orgány a správci vodních toků poměrně přesné informace o tom, jak rychle se povodňová vlna blíží a jak vysoko hladiny toků vystoupí. Na vodních tocích pod přehradami je možné průtok regulovat a dopady povodně částečně zmírnit. Přesto však může nastat situace, kdy bude nutné z preventivních důvodů nařídít evakuaci určitého území.

- Pokud lze podle vývoje povodňové situace evakuaci předpokládat, **sledujte pravidelně hromadné sdělovací prostředky a zprávy vašeho obecního úřadu.**
- Ujistěte se, že aktuální informace mají i vaši sousedé.
- Na druhé straně je velmi důležité rozlišovat pravdivé informace od neúmyslně či úmyslně šířených dezinformací, které mohou způsobit paniku.

Pokud je v místě vašeho bydliště **evakuace nařízena**, dozvíte se o ní zpravidla z obecního rozhlasu, hromadných sdělovacích prostředků nebo formou přímého informování obyvatel např. megafony policie nebo hasičů. V takovém případě je bezpodmínečně nutné uposlechnout výzvy k opuštění domova podle instrukcí orgánů provádějících evakuaci. V minulosti bylo zaznamenáno několik případů odmítání evakuace nebo svévolného návratu zpět do domova v ohrožené oblasti. To mělo za následek bezprostřední ohrožení života při následném zhoršení povodňové situace a nutnost složitého zásahu hasičů k záchraně životů těchto nezodpovědných osob.

Může nastat situace, kdy již bude povodňová situace natolik nebezpečná, že **nebude možné se vlastními silami dostat z domova do bezpečí.** Za nebezpečnou je třeba považovat takovou situaci, kdy je nejbližší okolí vašeho domu zaplaveno vodou a nemáte přehled o tom, jaká je hloubka vody a jak rychle voda proudí. Riziko spočívá v tom, že i v relativně mělké rychle proudící vodě můžete ztratit rovnováhu, upadnout a v případě ztráty vědomí se i utopit. Voda je navíc obvykle kalná a proto nejsou dobře viditelné předměty, které jsou vodou unášeny a mohou vás zranit.

- Proto v těchto případech **volejte tísňovou linku 112** a vyčkejte ve vyšších patrech vašeho domu příjezdu záchranářů.

- Po příjezdu záchranářů signalizujte svou přítomnost máváním kusem bílé látky, např. prostěradlem (v noci rozsvícenou baterkou nebo mobilním telefonem).

Po provedení evakuace budete zaevidováni v evakuačním středisku z důvodu kontroly, aby v evakuované oblasti nezůstaly žádné ohrožené osoby. V případě, že nemáte možnost vlastního náhradního ubytování (chata, chalupa, příbuzní), postará se o nouzové ubytování váš obecní úřad, případně krizový štáb.

Pomoc při povodních

V případě, že sami nejste povodní ohroženi a chcete pomoci ostatním, máte několik možností. Vaše pomoc může být osobní, věcná nebo finanční.

- **Osobní pomoc** (např. při plnění pytlů s pískem, poskytnutí dopravních a jiných prostředků) je vhodné nabídnout postiženým obcím prostřednictvím příslušného krizového štábu obce s rozšířenou působností v zasažené oblasti. Nekoordinovaná osobní pomoc „naslepo“ může naopak být kontraproduktivní. Zcela nevhodné a neetické jsou cesty do povodňových oblastí za účelem sledování průběhu povodně a záchranných prací - tzv. „povodňová turistika“.
- **Poskytování věcné a finanční pomoci při povodních** často organizují nestátní neziskové organizace (Červený kříž, ADRA, Charita, Člověk v tísni apod.), které k tomu zřizují speciální bankovní účty, kam můžete zasílat finanční příspěvky.
- Nestátní neziskové organizace také zřizují po celé ČR místa, kam je možné přivést v rámci humanitární pomoci potřebné věci, které jsou následně distribuovány podle požadavků postižených obcí. V první fázi je nejčastější poptávka po pracovních nástrojích k úklidu (košťata, lopaty, kolečka, kbelíky), hygienických prostředcích (gumové rukavice, desinfekční přípravky, repelenty proti komárům apod.) a balené pitné vodě. Následně jsou řešeny konkrétní požadavky na likvidaci následků povodní.

Návrat domů a úklid po povodni

Vrátit se do svého domu nebo bytu po skončení povodně je možné až v oka-

mžiku, kdy je rozhodnuto o ukončení evakuace a postižená oblast je bezpečná. Nepokoušejte se do evakuované oblasti dostat sami ještě před ukončením evakuace. Z důvodu zabránění rabování je oblast střežena policií a armádou.

To, že je oblast po povodni bezpečná, nemusí znamenat, že je bezpečný i váš dům.

- Prvořadým krokem je zajištění statického posudku, zda nejsou poškozeny nosné prvky budovy a je bezpečné se uvnitř pohybovat.
- Pokud váš dům není okamžitě obyvatelný, obraťte se na svůj obecní úřad s požadavkem na zajištění náhradního ubytování (nemáte-li vlastní možnost ubytování např. u příbuzných). Před započítáním úklidových prací důkladně zdokumentujte všechny škody pro pojišťovnu.

V případě, že má objekt suterénní prostory, je třeba z nich nejprve odčerpat vodu.

- Předem se však ujistěte, že je v objektu odpojena dodávka elektřiny.
- Čerpání není možné uspěchat. Čerpat lze až v okamžiku, kdy klesne hladina spodní vody pod úroveň základů stavby. Tuto činnost přenechejte hasičům, kteří mají potřebnou techniku i zkušenosti.

Dalším krokem je úklid objektu, kdy je nutné vyčistit zatopené prostory od bahna a dalších naplavenin. Tuto činnost můžete provádět sami, je však nutné dodržovat základní hygienická pravidla.

- Vždy používejte gumové rukavice a uzavřenou obuv.
- Povrch těla by se neměl dostat do kontaktu s vodou či bahnem, které mohou být kontaminovány např. zbytky uhynulých živočichů nebo odplavenými chemickými látkami.
- V rámci úklidu zlikvidujte všechny zasažené potraviny a také plodiny na zahradě.
- Nechte si hygienikem zkontrolovat kvalitu vody ve studni.
- V průběhu uklízení nekonzumujte žádné potraviny, pijte jen balenou vodu.

Všechny bahnem a vodou zasažené předměty, které hodláte v budoucnu dál používat, důkladně vydezinfikujte.

- Na povrchu zasažených předmětů se může vytvořit plíseň.
- Zejména dřevěné předměty (např. nábytek) je obtížné plísní zbavit a je vhodné je vyhodit.
- Obec by měla zřídit místa, kam lze ukládat nepotřebný odpad.

Pokud se objeví plíseň na zdech objektu, je nutné objekt co nejrychleji začít vysoušet. Kromě přirozeného způsobu - větrání - lze využít i elektrické přístroje, tzv. vysoušeče. Lze si je půjčit v komerčních půjčovnách stavebních strojů nebo je možné obrátit se o pomoc na obecní úřad, který má možnost cestou hasičů požádat o bezplatné zapůjčení vysoušečů ze skladů Hasičského záchranného sboru České republiky nebo Správy státních hmotných rezerv.

- Je velmi důležité důkladně si přečíst návod správného použití vysoušeče.
- S vysoušením je třeba začít od suterénu, aby nedocházelo ke vzlínání vody ve zdivu.
- Detailní postup vysoušení závisí na typu vysoušeče a je popsán v příslušném návodu.
- Pokud se nepodaří zlikvidovat plíseň vysoušením, bude nutné otlouct omítku v postiženém místě a omítnout zeď znovu.

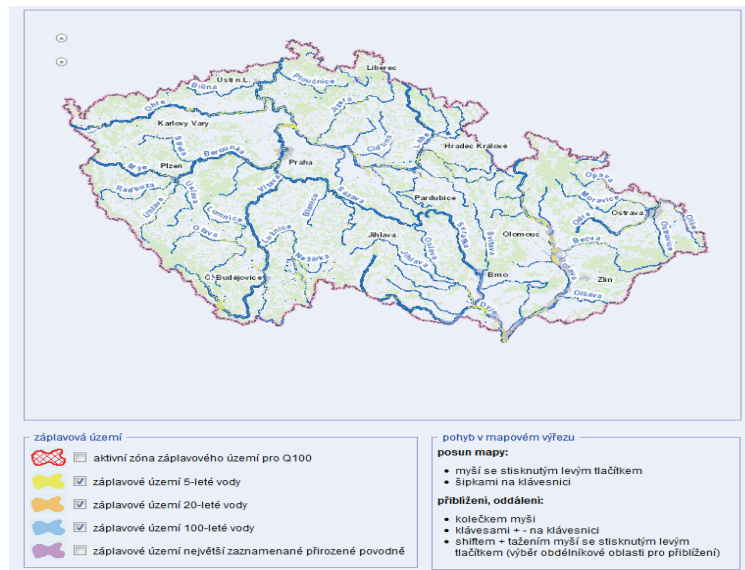
Pomoc postiženým s likvidací škod

Zejména ve fázi úklidu po povodni ocení postižené obce i občané jakoukoli pomoc s likvidací škod. Kromě finanční a věcné pomoci je možné poskytnout **i osobní dobrovolnickou pomoc.**

Z důvodu koordinace dobrovolnické pomoci doporučujeme se obrátit na nestátní neziskové organizace, které mají zkušenosti s prací dobrovolníků. Je nezbytné počítat s tím, že pracujete dobrovolně, tedy ve svém volnu a bez nároku na finanční kompenzaci. Často se jedná o fyzicky náročnou práci (vyklízení budov, osekávání omítky, odklizení naplavenin z komunikací a vodních toků), která není vhodná pro každého. Dlouhodobější pobyt v postižené oblasti je náročný i psychicky (stres postižených obyvatel, těžká práce spojená s nedostatkem komfortu z hlediska ubytování a stravování dobrovolníků apod.).

Pokud se rozhodnete pomoci jako dobrovolník, je vhodné být vybaven tak, abyste co nejméně zatěžovali svými požadavky obecní úřad obce, kam jedete pomáhat. Je proto vhodné mít vlastní úklidové nářadí, ochranné pomůcky i základní potraviny a balenou pitnou vodu.

Obr. 6: Mapa povodňového území ČR